

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/1997 rd

Statsrådets skrivelse beträffande förslaget till gemensam åtgärd gällande kriminalisering av deltagande i en kriminell organisations verksamhet i Europeiska unionens medlemsstater (kriminalisering av deltagande i en kriminell organisations verksamhet)

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman lämnade den 14 oktober 1997 statsrådets skrivelse U 42/1997 rd med anledning av ett förslag till gemensam åtgärd gällande kriminalisering av deltagande i en kriminell organisations verksamhet i Europeiska unionens medlemsstater (kriminalisering av deltagande i en kriminell organisations verksamhet) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att lagutskottet skall ge utlåtande om ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Jarmo Littunen, justitieministeriet
- polisöverinspektör Jouni Välikki, inrikesministeriet
- biträdande chef Kari Rantama, centralkriminalpolisen
- professor Pekka Koskinen.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslag till gemensam åtgärd

Europeiska rådet antog i juni 1997 en verksamhetsplan gällande bekämpning av organiserad brottslighet. I planen uppmanas rådet att snabbt godkänna en gemensam åtgärd som syftar till att varje medlemsstat i sin lagstiftning kriminaliserar deltagande i en kriminell organisations verksamhet.

Artikel 1 i förslaget innehåller en definition på kriminell organisation. I artikel 2 ges en beskrivning av vilken typ av främjande av en kriminell organisations verksamhet som skall vara straffbar i medlemsstaterna. Avsikten med verksamheten inom en kriminell organisation skall vara att utföra vissa i artikeln uppräknade brott. Med-

lemsstaterna skall dessutom bedriva effektivt rättsligt samarbete kring dessa brott. Enligt artikel 3 kan också en juridisk person dömas till straff för de brott som avses i artikel 2. De brott som avses i artiklarna 2 och 3 skall vara straffbara oavsett på vilken medlemsstats territorium en kriminell organisation finns eller var den utövar sin kriminella verksamhet. I artiklarna 5 och 6 ingår bestämmelser om genomförande och publicering av den gemensamma åtgärden.

Statsrådets ståndpunkt

Finland har i princip en positiv inställning till förslaget men anser att det bör preciseras på vissa punkter. Den gemensamma åtgärden bör

begränsas till de allvarliga brott som enligt vad erfarenheten visar utförs under organiserade former. Deltagande i en kriminell organisations verksamhet bör anges så noga att kriminaliseringen bara omfattar uppenbart klandervärt del-

tagande. Straffansvaret för juridiska personer får inte utsträckas till de former av brott där gärningsmannen bara sporadiskt handlar för den juridiska personens räkning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Utskottet finner det viktigt att medlemsstaterna i Europeiska unionen samarbetar för att förebygga organiserad brottslighet, utreda brott och verkställa det rättsliga ansvaret. För att samarbetet skall fungera måste myndigheterna omstrukturera sina procedurer och staterna samordna sin lagstiftning. Ordförandelandets förslag till gemensam åtgärd innehåller emellertid flera punkter som inte överensstämmer med gällande lagstiftning i Finland eller principerna i strafflagsformen.

Utskottet koncentrerar sig i detta utlåtande på de största missförhållandena. En förutsättning för att förslaget skall kunna godkännas är att missförhållandena korrigeras.

I 6 a § regeringsformen ges uttryck för den straffrättsliga legalitetsprincipen, och i den ingår ett krav på exakta straffbestämmelser. Artiklarna 1 och 2 strider på flera punkter mot detta krav.

Artikel 1 har en alltför inexakt definition på de brott som berörs av den gemensamma åtgärden. Målet bör vara att bestämmelsen ger en uttömmande förteckning på berörda brott. Alternativt måste brotten åtminstone preciseras noggrannare än i det föreliggande förslaget.

Det har visat sig att internationellt samarbete inte är någon lätt uppgift ens mellan länder med lång erfarenhet av rättslig samverkan och med likartade rättsordningar. EU-staterna bör i sin gemensamma åtgärd primärt rikta in sig på de allvarliga brott som i praktiken utförs under organiserade former. Därutöver är det angeläget att staterna undersöker i fråga om vilka former av brottslighet internationellt samarbete kan vara till faktisk nytta. I takt med att länderna får

större erfarenhet kan den gemensamma åtgärden utvidgas, om det visar sig vara nödvändigt.

Enligt artikel 2 skall medlemsstaterna kriminalisera handlingar som främjar en kriminell organisations verksamhet. En jämförelse av förslaget med dels gällande bestämmelser om delaktighet i brott, dels rättspraxis ger vid handen att de skiljer sig betydligt från varandra. Utskottet kan inte förorda artikeln, eftersom den är mycket inexakt och inte tillämplig på gällande bestämmelser.

Med stöd av artikel 3 förbinder sig medlemsstaterna att utsträcka straffansvaret till juridiska personer i fråga om de straff som ingår i den gemensamma åtgärden. Straffansvar för juridiska personer infördes i Finland 1995. Straffansvaret infördes i inskränkt form, eftersom samfundsboten var en ny typ av påföljd avsedd för relativt allvarliga brott. Innan straffansvaret för juridiska personer utvidgas på det sätt som föreslås, skall det först göras en bedömning av kriterierna för utdömande av samfundsbot och de berörda brotten i den nationella lagstiftningen.

Statsrådet framhåller i sin skrivelse att Finland i princip har en positiv inställning till förslaget från ordförandelandet Luxemburg. Enligt statsrådet bör förslaget dock preciseras på vissa punkter som nämns i skrivelsen. Ståndpunkten stämmer överens med utskottets syn, förutsatt att statsrådet avser att förslaget till gemensam åtgärd kan godkännas bara om det ändras på det sätt som statsrådet föreslår.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt.

Helsingfors den 31 oktober 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /cent
Janina Andersson /gröna
Toimi Kankaanniemi /fkf
Juha Karpio /saml

Kari Myllyniemi /cent
Reino Ojala /sd
Heikki Rinne /sd
Pekka Saarnio /vänst
Säde Tahvanainen /sd
suppl. Vuokko Rehn /cent.

